

AMN

Beroepsbeeldtesten

Afgelopen jaar stopten bijna 23.000 studenten met hun studie. Een aanzienlijk deel daarvan zijn eerstejaars in het mbo. Uit onderzoek blijkt dat vmbo-scholieren geen realistisch beeld hebben van verschillende beroepen en opleidingen. Om nog meer uitval te voorkomen ontwikkelden de psychologen van AMN in samenwerking met vakdocenten en beroepsexperts de AMN Beroepsbeeldtesten.

Maar hoe voorkom je uitval met AMN Beroepsbeeldtesten? Hoe ontwikkelen we deze testen? En hoe helpen ze bij het vormen van een realistisch beeld van opleiding en beroep?

Dat zijn interessante vragen die wij graag beantwoorden. In dit kennisartikel vertellen de psychologen van AMN hoe de beroepsbeeldtesten in elkaar steken.

Beroepsbeeldtesten in het kort

De AMN Beroepsbeeldtesten helpen aankomend mbo-studenten en -docenten uit te zoeken of een bepaalde opleiding bij de aankomend student past. Nadat de student zich aanmeldt voor een mbo-opleiding maakt de student de bijbehorende beroepsbeeldtest. Dit duurt ongeveer een half uur. Tijdens deze test geeft de student steeds aan in hoeverre een stelling bij hem of haar past. Na een automatische berekening van de scores wordt de rapportage gegenereerd. Hierin is te lezen in hoeverre de student beschikt over de eigenschappen, persoonlijke voorkeuren en/of vaardigheden die nodig zijn in de opleiding en in het werk. Daarbij wordt ook gekeken hoe realistisch het beeld is dat de student heeft van het beroep.

De rapportage biedt aanknopingspunten voor het gesprek met de aankomend student. Samen met de docent kan gekeken worden of het beeld van het beroep klopt en of het beroep bij de student past. De conclusie kan zijn dat de student een realistisch beeld heeft van de opleiding en het beroep, of dat hij of zij zich beter in het beroep en de opleiding moet verdiepen. De uiteindelijke keuze voor een opleiding en beroep blijft uiteindelijk bij de student.

Behoefte

Uit verschillende bronnen en cijfers blijkt dat er behoefte is aan een test die helpt bij het bepalen of de opleiding bij de student past en te controleren of het beeld van het

beroep klopt. Van alle vroegtijdig schoolverlaters in Nederland (wo, hbo en mbo) bestaat 75% uit mbo-studenten. Het grootste deel van die 75% valt uit in het eerste jaar van het mbo (Elffers, 2011 en 2013). Van de eerstejaars mbo'ers stopt 15,5% met de opleiding én verlaten de school. De rest van de studenten vervolgt hun opleiding of wisselt van opleiding binnen de school (MBO Raad, 2017).

Bij onderzoek waarom mbo'ers stoppen met hun opleiding komen verschillende factoren naar voren. De belangrijkste reden is dat de opleiding toch anders is dan verwacht (Derriks & Vergeer, 2010). Vmbo-scholieren geven zelf ook aan dat ze nauwelijks een realistisch beeld hebben van beroepen die bij een opleiding horen (Van den Ende, Oomkens & Stroeker, 2016).

Dat mbo'ers geen goed of realistisch beeld hebben van de opleiding en het beroep blijkt niet alleen uit de uitvalcijfers. Andere bronnen laten zien dat 40% van de mbo'ers die hun opleiding wél succesvol hebben afgerond achteraf gezien niet nogmaals voor dezelfde opleiding zouden kiezen (CBS & OCW, 2017; RTL Nieuws, 2017). Een instrument dat helpt bij het bepalen hoe goed de opleiding bij de student past wordt daarom door mbo-opleiders als zeer prettig en helpend ervaren.

Ontwikkeling

Op basis van een aanvraag van een ROC ontwikkelt AMN nieuwe beroepsbeeldtesten. Vakdocenten van een opleiding weten precies wat de opleiding inhoudt en waar studenten tegenaan lopen. Daarom werken zij nauw samen met de psychologen van AMN om de beroepsbeeldtest voor hun opleiding te ontwikkelen. Vervolgens geeft een groep van ten minste 25 beroepsexperts (mensen met ervaring in het vak) aan welke aspecten het belangrijkste zijn om over te beschikken in dat vak.

Maar niet alleen vakdocenten, beroepsexperts en psychologen werken aan een nieuwe beroepsbeeldtest. Ook een zo groot mogelijke groep (minimaal 50) nieuwe studenten van de betreffende opleiding maakt de test. Op basis van deze resultaten analyseren we de test, passen we hem eventueel aan en bepalen we de normen. In de rapportage worden de antwoorden van de student afgezet tegen het oordeel van de experts en de antwoorden van andere studenten van de opleiding.

Doorontwikkeling

Als de test enige tijd in gebruik is worden de normen opnieuw berekend. Hierdoor blijven de normen actueel. We kunnen ze ook preciezer berekenen omdat er meer studenten zijn getest, waardoor de referentiegroep groter is. Op die manier blijven de resultaten betrouwbaar.

De beroepsbeeldtesten worden tevens inhoudelijk doorontwikkeld als daar vanuit scholen vraag naar is. We voegen bijvoorbeeld pilotvragen toe aan de test (vragen die als 'gewone' vragen in de test worden toegevoegd, maar nog niet worden meegenomen in de scoreberekening). Als er voldoende afnames zijn analyseren we de test opnieuw. Op basis van de resultaten verwijderen we vragen, voegen we andere pilotvragen toe en normeren we de test opnieuw.

Beroepsbeeldtesten in de praktijk

In 2017 zijn meer dan 15.000 beroepsbeeldtesten afgenomen bij ruim 60 verschillende instellingen (waaronder ROC's) door heel Nederland. We hebben voor ruim 130 opleidingen beroepsbeeldtesten ontwikkeld en we ontwikkelen regelmatig nieuwe beroepsbeeldtesten. Sommige testen zijn zeer specifiek voor één opleiding en anderen zijn inzetbaar voor meerdere opleidingen binnen een bepaald domein.

ROC's laten nieuwe studenten de beroepsbeeldtesten vaak thuis (digitaal) of op school maken. Bij het eerste gesprek kan de rapportage dan worden besproken. Als dan blijkt dat de opleiding toch niet goed bij de student past, kan de student nog wisselen.

CBS & OCW (19 oktober 2017). Zes op de tien mbo'ers zouden dezelfde opleiding doen. Schoolverlatersonderzoek.

www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/42/zes-op-de-tien-mbo-ers-zouden-dezelfde-opleiding-doen

Derriks M., & Vergeer M.M. Doorstroom in het ROC. Een kwestie van goed kiezen en doorzetten? Kortlopend onderwijsonderzoek. Pedagogische kwaliteit. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

<http://www.kohnstammstituut.uva.nl/assets/ki848.pdf>

Elffers, L. (2011). The transition to post-secondary vocational education: students' entrance, experiences, and attainment. Enschede: Ipskamp drukkers

<https://pure.uva.nl/ws/files/1854544/100224>

Elffers, L. (2013). Schooluitval bij overgang van vmbo naar mbo onnodig.

www.socialevraagstukken.nl/schooluitval-bij-de-transitie-van-vmbo-naar-mbo/

Ende, I. van den, Oomkens, R., & Stroeker, N. (2016). Eindrapport Motieven opleidingskeuze Haagse jongeren. Zoetemeer, Pateia.

www.panteia.nl/uploads/sites/2/2017/03/Eindrapport-13-12-motieven-opleidingskeuze-Den-Haag.pdf

MBO Raad (2017). Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2016. Bouwsteen studiesucces. Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen.

http://mbo-today.nl/wp-content/uploads/2018/01/sectorrapportage_studiesucces_2015-2016.pdf

Rijksoverheid (17 januari 2017). Opnieuw minder jongeren voortijdig van school. www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vsv/nieuws/2017/02/21/opnieuw-minder-jongeren-voortijdig-van-school

RTL Nieuws (19 oktober 2017). Bijna vier op de tien mbo'ers hebben spijt van studiekeuze. www.rtlnieuws.nl/nederland/bijna-vier-op-de-tien-mboers-hebben-spijt-van-studiekeuze